

Otthont mindenkinek! Program

Hatásvizsgálat

Szabóné Ivánku Zsuzsanna
tanácsadó

SHERPA
CONSULTING

2016.10.03.

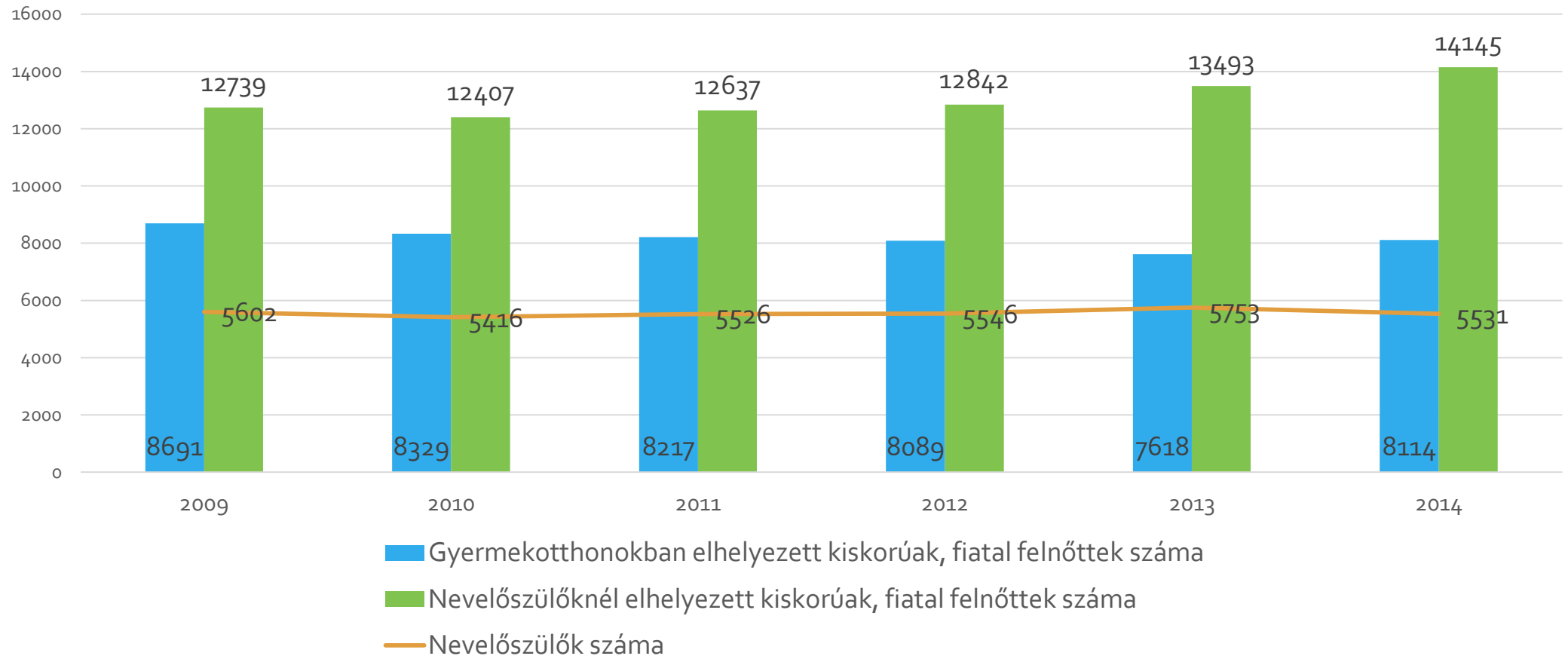
Helyzetelemzés

Forrás	Időpont	Darabszám
Előzetes kutatás (statisztikai adatok, jogszabályok, kutatási anyagok elemzése, védőnői kérdőív 15 fő körében)	2013.	1 db
Fókuszcsoportos interjúk a program célcsoportjai körében (nevelőszülői tanácsadók, nevelőszülők, örökbefogadó szülők, súlyosan halmozottan sérült gyermekek szülei)	2015. január-április	4 db, összesen 38 fő részvételével
Vezetői interjú a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság munkatársaival	2015. november, 2016. január	2 db
Vezetői interjú a nevelőszülői hálózatokkal (szakmai vezetők, nevelőszülői tanácsadók)	2015. augusztus-2016. január	4 db, összesen 6 fő részvételével
Kérdőíves kutatás a program megvalósulási helyszínein a helyi intézményrendszer körében	2016. január-április	20 db

Gyermekvédelmi szakellátás

- A gondozottak száma 2005-2014 között 2007-ig csökkent, 2008 óta folyamatosan nő
- Okok: életkori eltolódás, beáramlás növekedése
- 2014-ben a gyermekek 36,45%-a élt nevelőszülőnél
- 2013-ban a gyermekvédelmi szakellátásban részesülő gyermekek 16,94%-a fogyatékos, közülük 49,2% nevelőszülőnél, 45,3% gyermekotthonban, 5,5% ápoló-gondozó otthonban nevelkedett
- 2014-ben már a különleges szükségletű gyermekek 64,5%-a nevelkedett nevelőcsaládnál
- A különböző fogyatékosággal élő gyermekek elhelyezésében nagy különbség van (legnagyobb arányban mozgásszervi fogyatékosággal élő gyermekek élnek nevelőszülőnél)

Gyermekvédelmi szakellátásban részesülők ellátási forma szerint, nevelőszülők száma 2009-2014

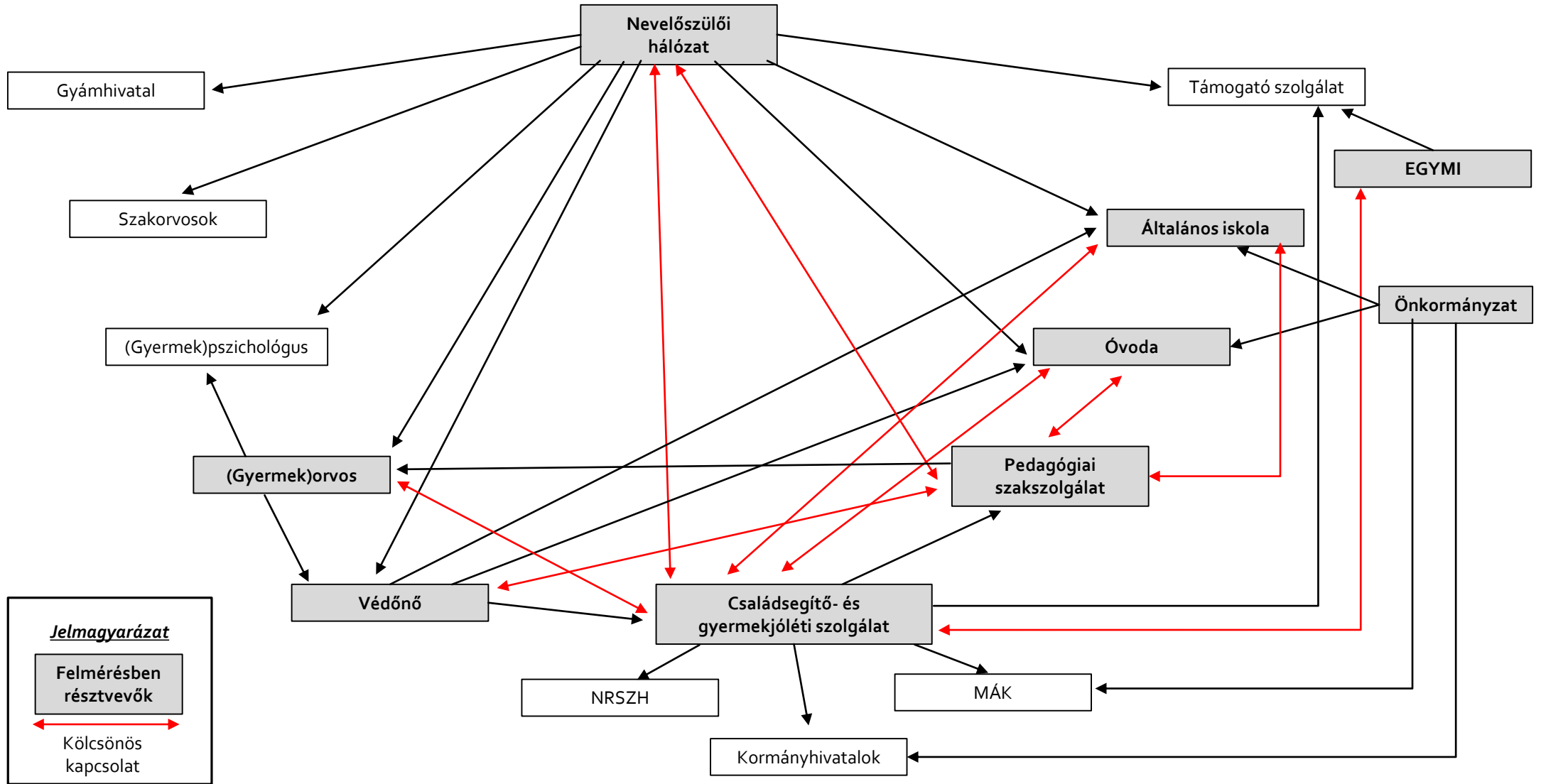
Céltelepülések

- Tizsakécske - Bács-Kiskun megye, Tizsakécskei járás (járási székhely), lakosság 11 553 fő, Kecskemét (megyeszékhely) 35 km
- Szirák - Nógrád megye, Pásztói járás, lakosság 1 226 fő, Pásztó (járási székhely) 25 km, Salgótarján (megyeszékhely) 50 km
- Girincs - Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Tiszaújvárosi járás, lakosság 886 fő, Tiszaújváros (járási székhely) 17 km, Miskolc (megyeszékhely) 35 km

Szirák és Girincs környéke különösen szolgáltatáshiányos terület, a girincsi EGYMI a nevelőszülői tanácsadókat arra ösztönzi, hogy minél több fogyatékos gyermeket helyezzenek el a környéken.

Települési kérdőív

- 2016. január-április között **20 fő** töltötte ki, a hálózatokkal kapcsolatba kerülő intézmények (óvoda, iskola, orvos, családsegítő, önkormányzat szociális osztálya stb.)
- A megkérdezettek 90%-a munkája során kapcsolatba kerül fogyatékos gyermeket nevelő családdal, 85%-uk nevelőcsaláddal, 80%-uk olyan nevelőcsaláddal, amely fogyatékos gyermeket nevel. 17%-uk foglalkozik közvetlenül velük.
- A válaszadók fele rendelkezik speciális, fogyatékossgal kapcsolatos ismeretekkel.
- Hiányosságok a fogyatékos emberek ellátása területén: személyi feltételek (speciális szaktudás, szakember hiány, továbbképzés hiánya), tárgyi feltételek (akadálymentesség, közlekedés), forráshiány.
- Hiányterület a fogyatékos gyermekek fejlesztési lehetősége (Tiszakécskén is!)
- Az egyes területen dolgozók nem látják át megfelelően a társágzatok intézményrendszerét, sem a fogyatékos gyermekek számára elérhető szolgáltatásokat.

A környezet véleménye a nevelőszülőségről

- Motivációk: a legfontosabb a településeken elérhető munkaerőpiaci lehetőségek (45%), közepesen fontos a szakmai elhivatottság (45%), kevésbé fontos motiváció az anyagi megfontolás (35%).
- A nevelőszülőség motivációi között szerepel még a szolidaritás és a családi minta (40%-40%) mint befolyásoló tényező.
- A válaszadók több problémát észlelnek a fogyatékos gyermeket nevelő családok körében, mint általában a nevelőszülői családok életében.
- A nevelőszülők problémái: szabadság, szabadidő hiánya, szakmai felkészültség hiánya, előítéletek. Legkevésbé a támogató környezet (család, barátok) terén vannak gondjaik.
- A fogyatékos gyermeket nevelő nevelőszülők nehézségei: fogyatékosagra vonatkozó speciális ismeretek, befogadó intézmények hiánya, nagyobb anyagi terhek. Legkevésbé a jogi segítség hiányzik.

Nevelőszülői hálózatok

Mutató	TEGYESZ Budapest	TEGYESZ BAZ	Fészek
Nevelőszülő	230	300	150
Férőhely	495	1000	500
Elhelyezett gyermekek száma összesen	na	950	300
Különleges szükségletű gyermekek száma	125 (a gyermekek negyede)	260 (a gyermekek közel harmada)	Kb. 100 (a gyermekek harmada)
Egy nevelőszülőre jutó gyermekek száma (férőhely alapján/normál szükségletű gyermek/különleges szükségletű gyermek)	2,15/na/0,54	3,3/3,16/0,86	3,3/2/0,67

Különbségek

- Az állami hálózat ellátási kötelezettsége megyei szintű, a civil hálózatok országosan fogadnak gyermekeket
- Az egyházi fenntartású hálózatok kiegészítő költségvetési támogatásra jogosultak (ez jelenleg az alap támogatási összeg 70%-a a mindenkori költségvetési törvény szerint);
- A civil hálózatoknak egyéb bevételi források (pl. adományok, pályázatok) is rendelkezésre állnak, „több lábon állnak”.

Következtetések (interjúalanyok!):

1. A civil hálózatok több, jobb minőségű szolgáltatás és több anyagi, természetbeni juttatást, támogatást tudnak nyújtani
2. Fennáll a veszély egyfajta válogatásnak a nevelőszülői családok és az elhelyezett gyermekek esetében is.

Jellemzők a fogyatékos gyermekek szempontjából

- A fogyatékos gyermekek nem kiemelt célcsoportja egyik hálózatnak sem
- A nevelőszülői tanácsadók csak akkor rendelkeznek speciális, a fogyatékossgal kapcsolatos ismeretekkel, ha az az alapvégzettségükhöz kapcsolódik
- Önértékelésük szerint jól eligazodnak a gyermekvédelmi rendszerben, de nem mindig látják át az egyéb ellátó rendszereket
- Az állami fenntartású szervezeteknél nincs rendszeres szupervízió, esetmegbeszélés és célzott továbbképzések
- Nagyon kevés adat áll rendelkezésre a fogyatékos gyermekekről, nincs célzott adatgyűjtés
- A bekerülő gyerekekről számos esetben nincs megfelelő információ

Nevelőszülők

- Folyamatosan csökken a számuk
- Motivációk: személyes érintettség, családi vagy környezetben látott példa; karitatív indíttatás, elhivatottság (segíteni vágyás, gyermekekkel való foglalkozás iránti vágy); egyéb munkalehetőségek hiánya.
- Képzés kérdései: magas óraszám, fogyatékos specifikus ismeretek hiánya
- Foglalkoztatási jogviszony kérdései: 0-3 éves korú gyermekek fogadásainak akadály, szabadság, helyettesítés
- Társadalmi elismertség, előítéletek

Fogyatékos gyermekek a hálózatokban

- Egyre súlyosabb problémákkal küzdő gyermekek kerülnek be a szakellátásba
- A gyermekek szakellátásba kerülése az interjúalanyok szerint nem függ attól, hogy fogyatékosok-e
- A nevelőszülő eldöntheti, hogy vállal-e különleges szükségletű gyermeket, az alkalmassági vizsgálat megállapítja, hogy alkalmas-e erre a család
- Egyre több nevelőszülő vállal tartós beteg, illetve enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekeket
- Az, hogy egy nevelőszülőhöz fogyatékos gyermeket helyeznek-e el, nagyban függ a környezet szolgáltatásokkal való ellátottságától is
- A gyerekek életkorával együtt a problémák is változnak, esetenként súlyosbodnak, a kamaszkori nevelésben, illetve a fogyatékos felnőttek önállóságában (lakhatás, munkavállalás) különösen eszköztelenek a (nevelő)szülők

Hatásvizsgálat

Forrás	Időpont	Darabszám
Műhelyben résztvevők előzetes kérdőíve	2015. október-december	39 db
Műhelyben résztvevők értékelő kérdőíve	2016. május-június	30 db
Vezetői interjú a két nevelőszülői hálózattal	2016. szeptember	2 db, összesen 4 fővel
Megvalósító szakemberekkel készített interjúk	2016. június-szeptember	3 db

A műhelysorozat résztvevői

- Kitöltők száma: 39 és 30 fő. Mindenki nő!
- Átlagéletkor 49,2 év
- 0-25 éve nevelőszülők
- Eddig nevelt gyermekek száma: 0-13 fő között, átlag 3,23 gyermek
- Jelenleg nevelt gyermekek száma: 1-6 fő között, átlag 3,46 gyermek
- 28%-uk fogyatékos gyermek, a fogyatékos gyermekek 24%-a értelmi fogyatékos
- A válaszadók 31%-a nem nevel jelenleg fogyatékos gyermeket.

Előzetes ismeretek és érdeklődés

Témakör	Előzetes ismeretek - "lenne mit tanulnom"	Érdeklődés
szociális intézmények	62%	73%
beszéd, beszédindítás, beszédterápiák, logopédia, játékok, fejlesztő eszközök	61%	83%
jogi ismeretek (nevelőszülőség, gondnokság, stb.)	60%	81%
fejlesztési központok, orvosi beavatkozás lehetőségei	58%	66%
alternatív fejlesztési módszerek, terápiák lehetőségei	58%	85%
információk keresése, információkhoz való hozzáférés	58%	73%
mozgás, mozgásfejlesztés, mozgásterápiás módszerek, masszázások, játékok, fejlesztő eszközök	57%	80%
egészségügyi és egyéb közszolgáltatások igénybe vétele	54%	84%
pénzbeli ellátások, támogatások	51%	74%
magatartási-, viselkedési-, pszichés zavarok	49%	85%
értelmi fejlesztés, módszerek, játékok, fejlesztő eszközök	47%	87%
gyermekek fejlődése, az egészséges fejlődés állomásai	45%	80%
az egészséges fejlődéstől való eltérés felismerése	44%	81%
köznevelés (bölcsőde, óvoda, iskola)	42%	77%
fogyatékos gyermekek otthoni gondozása	40%	76%
visszagondozás	39%	68%
fogyatékos gyermek családba fogadásának/ örökbe fogadásának motivációi, dilemmái	36%	81%
kapcsolattartás a vér szerinti szülőkkel	29%	70%

Értékelés

- Általánosságban mind a szervezéssel, mind a szakemberekkel, mind a formával elégedettek voltak a résztvevők
- 70%-uk minden alkalmon részt vett, többségük szívesen venne részt a későbbiekben is hasonló jellegű programban
- Többet szerettek volna hallani a magatartási-, viselkedési-, pszichés zavarokról, a lelki feldolgozásról, jogi ismeretekről, otthoni gondozásról, otthoni és intézményi fejlesztési lehetőségekről
- További javaslatok: intézménylátogatás, szakszolgálatok dolgozóinak bevonása, más településeken is megvalósítani a programot

A nevelőszülői hálózatok tapasztalatai

- Motivációk, elvárások: kíváncsiság, lelkesedés, speciális problémákra speciális, gyakorlati segítség a nevelőszülőknek
- Pozitívumok: jól felépített tematika, jó szervezésrugalmasság, az igényekre való reagálás

Eredmények, hatások:

- a) Nevelőszülők: figyelem, elismerés, elfogadás. Motiváció. Tájékozottabbak lettek.
- b) Szakemberek: csapatépítés, a mindennapokban használható gyakorlati ismeretek, új igények.

Összességében: felkeltette az igényeket, jó lenne folytatni, jobban meg tudják fogalmazni, hogy mire van szükségük.

Javaslatok

- A hálózatban még több nevelőszülőt, szakembert bevonni a programba
- Gyermekvédelemben dolgozók érzékenyítése
- Szakszolgálatok munkatársainak is hasonló jellegű programok
- Egyéb intézmények, pl. iskolák bevonása, érzékenyítése, képzése
- További témák: szexuális bántalmazás, pszichiátriai kórképek, áldozattá válás, szabadidő

Köszönöm a figyelmet!

Szabóné Ivánku Zsuzsanna

ivankuzs@gmail.com

+43 676 330-64-94